

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. detsember 2019*

Eelotsusetaotlus – Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamine infoühiskonnas – Direktiiv 2001/29/EÜ – Artikli 3 lõige 1 – Üldsusele edastamise õigus – Kättesaadavaks tegemine – Artikkel 4 – Levitamisoigus – Lõppemine – E-raamatud – „Kasutatud“ e-raamatute virtuaalturg

Kohtuasjas C-263/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel rechtbank Den Haagi (Haagi esimese astme kohus, Madalmaad) 28. märtsi 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. aprillil 2018, menetluses

Nederlands Uitgeversverbond,

Groep Algemene Uitgevers

versus

Tom Kabinet Internet BV,

Tom Kabinet Holding BV,

Tom Kabinet Uitgeverij BV,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Vilaras, P. G. Xuereb, L. S. Rossi ja I. Jarukaitis ning kohtunikud E. Juhász, M. Ilešič (ettekandja), J. Malenovský, C. Lycourgos ja N. Piçarra,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikku menetlust ja 2. aprilli 2019 aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, esindajad: *advocaten* C. A. Alberdingk Thijm, C. F. M. de Vries ja S. C. van Velze,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV ja Tom Kabinet Uitgeverij BV, esindajad: *advocaten* T. C. J. A. van Engelen ja G. C. Leander,
- Belgia valitsus, esindajad: J.-C. Halleux ja M. Jacobs,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil,
- Taani valitsus, esindajad: P. Ngo, M. S. Wolff ja J. Nymann-Lindegren,
- Saksamaa valitsus, esindajad: M. Hellmann, U. Bartl, J. Möller ja T. Henze,
- Hispaania valitsus, esindajad: A. Rubio González ja A. Sampol Pucurull,
- Prantsuse valitsus, esindajad: D. Colas ja D. Segoin,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* F. De Luca,
- Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ja T. Rendas,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: S. Brandon ja Z. Lavery, keda abistas N. Saunders, QC,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Samnadda, A. Nijenhuis ja F. Wilman,

olles 10. septembri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artikli 2, artikli 4 lõigete 1 ja 2 ning artikli 5 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Nederlands Uitgeversverbondi (edaspidi „NUV“) ja Groep Algemene Uitgevers (edaspidi „GAU“) ning teiselt poolt Tom Kabinet Internet BV (edaspidi „Tom Kabinet“), Tom Kabinet Holding BV ja Tom Kabinet Uitgeverij BV vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab „kasutatud“ e-raamatute virtuaalturuse seisneva veebiteenuse pakkumist.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Ülemaailmne Intellektuaalomandi Organisatsioon (WIPO) võttis 20. detsembril 1996 Genfis vastu WIPO autoriõiguse lepingu (edaspidi „autoriõiguse leping“), mis kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 16. märtsi 2000. aasta otsusega 2000/278/EÜ (EÜT 2000, L 89, lk 6; ELT eriväljaanne 11/33, lk 208), ja mis jõustus Euroopa Liidu suhtes 14. märtsil 2010 (ELT 2010, L 32, lk 1).

- 4 Autoriõiguse lepingu artikli 6 „Õigus teose levitamisele“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kirjandus- ja kunstiteoste autoritel on ainuõigus lubada üldsuse juurdepääsu oma teoste originaalidele ja koopiatele müügi või muu omandiõiguse ülemineku kaudu.“

- 5 Autoriõiguse lepingu artiklis 8 „Üldsusele edastamise õigus“ on sätestatud:

„Ilma et see piiraks Berni konventsiooni artikli 11 lõike 1 punkti ii, artikli 11a lõike 1 punktide i ja ii, artikli 11b lõike 1 punkti ii, artikli 14 lõike 1 punkti ii ja artikli 14a lõike 1 kohaldamist, on kirjandus- ja kunstiteoste autoritel ainuõigus lubada oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sealhulgas oma teoste sellisel viisil üldsusele kättesaadavaks tegemist, et isikud pääsevad neile ligi enda valitud kohas ja ajal.“

- 6 Autoriõiguse lepingu kohta võeti 20. detsembri 1996. aasta diplomaatilisel konverentsil vastu ühisdeklaratsioonid (edaspidi „ühisdeklaratsioonid“).

- 7 Nimetatud lepingu artikleid 6 ja 7 puudutavad ühisdeklaratsioonid on sõnastatud järgmiselt:

„„Koopiad“ ja „originaal ja koopiad“, mis nimetatud artiklite kohaselt on teose levitamiseõiguse ja rentimisõiguse objekt, tähendavad üksnes salvestatud koopiaid, mida võib levitada materiaalse esemetena.“

Liidu õigus

Direktiiv 2001/29

- 8 Direktiivi 2001/29 põhjendustes 2, 4, 5, 9, 10, 15, 23–25, 28 ja 29 on ette nähtud:

„(2) 24. ja 25. juunil 1994. aastal Kérkyral kohtunud Euroopa Ülemkogu rõhutas vajadust luua ühenduse tasandil üldine ja paindlik õigusraamistik Euroopa infoühiskonna arengu toetamiseks. Selleks on muu hulgas tarvis siseturgu uute toodete ja teenuste jaoks. Sellise reguleeriva raamistiku tagamiseks vajalikud olulised ühenduse õigusaktid on juba vastu võetud või võetakse varsti vastu. Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused etendavad kõnealuse küsimuse puhul olulist rolli, sest nendega kaitstakse ja edendatakse uute toodete ja teenuste arendamist ja turustamist ning nende loova sisu väljatöötamist ja kasutamist.“

[...]

(4) Suurema õiguskindluse ja intellektuaalomandi kõrgetasemelise kaitse kaudu soodustab autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustatud õigusraamistik olulisi investeeringuid loovusse ja uuenduslikkusse, sealhulgas võrkude infrastruktuuri, ning toob omakorda kaasa Euroopa tööstuse kasvu ja konkurentsivõime suurenemise nii sisuliselt kui infotehnoloogia valdkonnas ja üldisemalt ka mitmes tööstus- ja kultuurisektoris. See tagab tööhõive ning soodustab uute töökohtade loomist.

(5) Tehnika areng on suurendanud ja mitmekesistanud loomise, tootmise ja kasutamise võimalusi. Kuigi intellektuaalomandi kaitseks ei ole vaja uusi käsitusviise, tuleks olemasolevaid seadusi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kohta kohandada ning täiendada, et need vastaksid piisavalt majanduslikule tegelikkusele, näiteks uutele kasutusviisidele.

[...]

- (9) Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustamise aluseks peab olema kõrgetasemeline kaitse, sest nimetatud õigused on olulised intellektuaalse loomingu seisukohalt. Nende kaitse aitab tagada loovuse säilimise ja arengu autorite, esitajate, tootjate, tarbijate, kultuuri, tööstuse ja laiemal üldsusel huvides. Intellektuaalomand on seetõttu tunnustatud omandi lahutamatuks osaks.
- (10) Jätkamaks oma loome- ja kunstilist tegevust, peavad autorid ja esitajad saama oma töö kasutamise eest nõuetekohast tasu, samasugust tasu peavad saama tootjad, et neil oleks võimalik nimetatud tegevust rahastada. Fonogrammide, filmide, multimeediatoodete ning tellitavate teenuste laadsete teenuste pakkumiseks on tarvis märkimisväärsed investeeringuid. Intellektuaalomandi õiguste piisav õiguskaitse on vajalik, et tagada nimetatud tasu kättesaamine ning võimaldada kindlustada nendele investeeringutele rahuldav kasum.
- [...]
- (15) Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) egiidi all 1996. aasta detsembris peetud diplomaatiline konverents lõppes kahe uue lepingu, WIPO autoriõiguse lepingu ning WIPO esituse ja fonogrammide lepingu vastuvõtmisega, mis käsitlevad vastavalt autorite ning esitajate ja fonogrammitootjate kaitset. [...] Ka käesoleva direktiivi eesmärk on täita mitmeid uusi rahvusvahelisi kohustusi.
- [...]
- (23) Käesolev direktiiv peaks täiendavalt ühtlustama autoriõigusi teoste üldsusele edastamiseks. Seda õigust tuleb käsitada laiemas mõttes, et hõlmata edastamist ka üldsusele, kes ei viibi paigas, kus teost esitatakse. Nimetatud õigus peaks hõlmama teose igasugust edastamist või vahendamist üldsusele kaabli või kaablita vahendite, kaasa arvatud ringhäälingu kaudu. See õigus ei peaks hõlmama muid tegevusi.
- (24) Õigust teha üldsusele kättesaadavaks artikli 3 lõikes 2 osutatud objekt tuleb käsitada igasugust tegevust hõlmavana, millega tehakse nimetatud objekt kättesaadavaks üldsusele, kes ei viibi paigas, kus objekt kättesaadavaks tehakse, kuid muid tegevusi mittehõlmavana.
- (25) Autoriõigusega kaitstud teoste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste objektide tellitava edastamise toimingute kaitse olemuse ja ulatusega seotud õiguslik ebaselgus tuleb ületada, pakkudes ühenduse tasandil ühtlustatud kaitset. Tuleks selgelt sätestada, et kõikidel õiguste valdajatel, keda käesoleva direktiiviga tunnustatakse, on ainuõigus teha autoriõigusega kaitstavaid teoseid või muid objekte üldsusele kättesaadavaks interaktiivse tellitava ülekande teel. Selliseid interaktiivseid tellitavaid ülekandeid iseloomustab asjaolu, et isik võib neile ligi pääseda enda valitud kohas ja enda valitud ajal.
- [...]
- (28) Käesoleva direktiivi kohane autoriõiguste kaitse hõlmab ainuõigust kontrollida materiaalsetes esemetes sisalduva teose levitamist. Kui originaalteose või selle koopiate esmamüük ühenduses on toimunud õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul, ei ole tal õigust ühenduses kontrollida nimetatud objekti edasimüüki. See õigus jääb aga kehtima, kui originaalteos või selle koopiad müüakse õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul väljaspool ühendust. Autorite rentimis- ja laenutamisõigused on sätestatud [nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiivis 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT 1992, L 346, lk 61; ELT eriväljaanne 17/01, lk 120)]. Käesoleva direktiiviga ettenähtud levitamissoigus ei mõjuta nimetatud direktiivi I peatüki rentimis- ja laenutamisõigusi käsitlevate sätete kohaldamist.

(29) Õiguse lõppemise küsimust ei teki teenuste, eelkõige *on-line* teenuste puhul. See kehtib ka teose või muu objekti materiaalse koopia puhul, mille nimetatud teenuse kasutaja on teinud õiguste valdaja nõusolekul. Seepärast kohaldatakse sama ka teoste või muude objektide originaali ja koopiade rentimise ja laenutamise puhul, mis oma olemuselt on teenused. Erinevalt CD-ROMist või CD-Ist, kus intellektuaalomand on paigutatud materiaalsele kandjale ehk kaubaartiklile, on iga *on-line* teenus tegelikult toiming, milleks tuleb saada luba, kui autoriõigus või sellega kaasnevad õigused seda nõuavad.“

9 Direktiivi 2001/29 artiklis 2 „Reprodutseerimisõigus“ on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata otsesest või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult, on:

a) autoritel nende teoste osas;

[...]“.

10 Sama direktiivi artikli 3 „Õigus teoseid üldsusele edastada ja muid objekte üldsusele kättesaadavaks teha“ lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.

[...]

3. Käesoleva artikli kohase üldsusele edastamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise toiminguga seoses ei lõpe lõigetes 1 ja 2 nimetatud õigused.“

11 Direktiivi artikkel 4 „Levitamisõigus“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste originaalide ja koopiade levitamist üldsusele müümise teel või muul viisil.

2. Levitamisesõigus teose originaali või koopiade suhtes ühenduses ei lõpe, v.a juhul, kui õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul toimub ühenduses kaitstud objekti esmamüük või muul viisil omandiõiguse ülemineku.“

12 Direktiivi 2001/29 artikli 5, mille pealkiri on „Erandid ja piirangud“, lõikes 1 on sätestatud:

„Artiklis 2 osutatud ajutine reprodutseerimine, mis on vajalik siirdamiseks või toimub juhuslikult, mis on tehnilise protsessi lahutamatu ja oluline osa ning mille eesmärk on teha võimalikuks teose või muu objekti:

a) edastamine vahendaja võrgu kaudu kolmandatele isikutele või

b) seaduslik kasutamine

ning millel puudub iseseisev majanduslik tähtsus, ei kuulu artiklis 2 sätestatud reprodutseerimisõiguse alla.“

Direktiiv 2009/24/EÜ

- 13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivi 2009/24/EÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta (ELT 2009, L 111, lk 16) artiklis 4 „Piiratud toimingud“ on ette nähtud:

„1. Arvestades artiklite 5 ja 6 sätteid, hõlmavad õiguste omaniku ainuõigused artikli 2 tähenduses õigust teostada või keelata järgmisi toiminguid:

[...]

c) algupärase arvutiprogrammi või selle koopiade igasugune avalik levitamine, sealhulgas laenutamine.

2. Programmi koopia esmamüük ühenduses õiguse valdaja poolt või tema nõusolekul ammandab kõnealuse koopia levitamise õiguse ühenduses, välja arvatud õiguse kontrollida programmi või selle koopia edasist laenutamist.“

Madalmaade õigus

- 14 23. septembri 1912. aasta autoriõiguse seaduse (Auteurswet) põhikohtuasjale kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „autoriõiguse seadus“) artiklis 1 on sätestatud:

„Autoriõigus on kirjandus-, teadus- või kunstiteose autori või tema õigusjärglase ainuõigus teost avalikustada ja reprodutseerida, arvestades seaduses sätestatud piiranguid.“

- 15 Autoriõiguse seaduse artikli 12 lõikes 1 on ette nähtud:

„Kirjandus-, teadus- või kunstiteose avalikustamise all tuleb mõista:

1) teose täieliku või osalise reproduktsiooni avalikustamist;

[...]“.

- 16 Selle seaduse artiklis 12b on kirjas:

„Kui kirjandus-, teadus- või kunstiteose eksemplar on Euroopa Liidu mõnes liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu mõnes osalisriigis teose autori või tema õigusjärglase poolt või nende nõusolekul omandi ülemineku teel esimest korda ringlusse lastud, siis ei kujuta kõnealuse eksemplari muul kujul ringlusse laskmine, välja arvatud rentimine või laenutamine, endast autoriõiguse rikkumist.“

- 17 Nimetatud seaduse artiklis 13 on sätestatud:

„Kirjandus-, teadus- või kunstiteose reprodutseerimise all mõistetakse selle tõlkimist, viisistamist, kinematograafilist salvestamist, näidendiks kohandamist ja üldiselt mis tahes täielikku või osalist kohandamist või reprodutseerimist muudetud kujul, mida ei saa käsitada algse teosena.“

- 18 Sama seaduse artiklis 13a on sätestatud:

„Kirjandus-, teadus- või kunstiteose reprodutseerimise alla ei kuulu ajutine või juhuslik reprodutseerimine, mis toimub tehnilise protsessi lahutamatu ja olulise osana ning mille eesmärk on teha võimalikuks teose

a) edastamine vahendaja võrgu kaudu kolmandatele isikutele või

b) õiguspärane kasutamine

ning millel puudub iseseisev majanduslik väärtus.“

19 Autoriõiguse seaduse artikli 16b lõikes 1 on sätestatud:

„Kirjandus-, teadus- või kunstiteosega seotud autoriõiguse rikkumiseks ei loeta mõnede eksemplaridega piirduvat reprodutseerimist füüsilise isiku poolt üksnes harjutamise, õppimise või kasutamise eesmärgil, kui reprodutseerimine ei toimu selle isiku otsestel või kaudsetel ärilistel eesmärkidel või kui ta laseb teose reprodutseerida ainult enda tarbeks.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

20 Madalmaade kirjastajate huve kaitsvad ühingud NUV ja GAU on saanud paljudelt kirjastajatelt volitused, et nad tagaksid autoriõiguste omajate poolt neile kirjastajatele ainulitsentside alusel antud autoriõiguste kaitse ja austamise.

21 Tom Kabinet Holding on nii raamatute, e-raamatute ja andmebaaside kirjastamisega tegeleva äriühingu Tom Kabinet Uitgeverij kui ka Tom Kabineti ainuaktsionär. Viimati nimetatud äriühingul on internetis veebisait, millel ta alates 24. juunist 2014 osutab „kasutatud“ e-raamatute virtuaalturust seisnevat veebiteenust.

22 NUV ja GAU esitasid 1. juulil 2014 autoriõiguse seaduse alusel Tom Kabineti, Tom Kabinet Holdingu ja Tom Kabinet Uitgeverij vastu seda veebiteenust puudutava hagi rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) esialgse õiguskaitse taotlusi lahendavale kohtunikule. Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) jättis nende nõude rahuldamata, sest leidis, et autoriõiguse rikkumise esinemine ei ole esmapilgul piisavalt tõenäoline.

23 NUV ja GAU esitasid selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Gerechtshof te Amsterdamile (Amsterdami apellatsioonikohus, Madalmaad), kes jättis 20. jaanuari 2015. aasta kohtuotsusega küll esialgse õiguskaitse taotlusi lahendava kohtuniku otsuse muutmata, kuid keelas Tom Kabinetil pakkuda veebiteenust, mis võimaldab müüa ebaseaduslikult alla laaditud e-raamatuid. Selle kohtuotsuse peale ei esitatud kassatsioonkaebust.

24 Tom Kabinet muutis seni pakutud teenuseid alates 8. juunist 2015, asendades need teenusega „Toms leesclub“ (Tomi lugemisklubi, edaspidi „lugemisklubi“), kus Tom Kabinet tegutseb e-raamatute müüjana. Lugemisklubi pakub oma lugejatele rahalise tasu eest „kasutatud“ e-raamatuid, mille Tom Kabinet on ostnud või selle klubi liikmetelt tasuta saanud. Viimati nimetatud juhul peavad klubi liikmed edastama kõnealuse raamatu allalaadimislingi ja kinnitama, et nad ei ole jätnud sellest raamatust endale koopiat. Tom Kabinet laadib selle e-raamatu seejärel kaupleja veebisaidilt üles ja paneb sellele oma digitaalse vesimärgi, millega väidetavalt saab tõendada, et tegemist on seaduslikult omandatud eksemplariga.

25 Alguses sai lugemisklubi kaudu saadaolevaid e-raamatuid osta fikseeritud hinnaga, 1,75 eurot e-raamatu eest. Pärast maksmist sai klubiliige e-raamatu Tom Kabineti veebisaidilt alla laadida ja hiljem selle sinna tagasi müüa. Lugemisklubisse kuulumiseks pidi klubiliige maksma igakuist liikmemaksu 3,99 eurot. Klubiliikme poolt klubile tasuta antud raamat võimaldas tal saada järgmise kuu liikmemaksult 0,99 eurot allahindlust.

26 Alates 18. novembrist 2015 ei ole lugemisklubisse kuulumiseks igakuist liikmemaksu enam vaja tasuda. Iga e-raamatu hind on nüüdsest 2 eurot. Lugemisklubi liikmetel on vaja lugemisklubi kaudu e-raamatu omandamiseks ka „krediiti“, mida saab omandada, andes lugemisklubile tasu eest või tasuta e-raamatu. Samuti saab sellist krediiti osta tellimuse esitamisel.

- 27 NUV ja GAU esitasid rechtbank Den Haagile (Haagi esimese astme kohus, Madalmaad) hagi, milles paluvad, et Tom Kabinetti, Tom Kabinet Holdingut ja Tom Kabinet Uitgeverijd kohustataks sunniraha ähvardusel lõpetama hagejate liikmete autoriõiguse rikkumine lugemisklubi liikmetele e-raamatute või nende koopiate kättesaadavaks tegemise teel. Täpsemalt leiavad nad, et Tom Kabinet edastab lugemisklubi kaudu üldsusele e-raamatuid, selleks luba omamata.
- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leidis 12. juuli 2017. aasta vaheotsuses, et kõnesolevad e-raamatud tuleb kvalifitseerida „teosteks“ direktiivi 2001/29 tähenduses ning et Tom Kabineti pakutav teenus ei kujuta endast sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, nende teoste edastamist üldsusele selle direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siiski, et puudub selgus, kuidas vastata küsimusele, kas e-raamatu vahemaa tagant kättesaadavaks tegemine veebist allalaadimise teel piiramata aja jooksul kasutamiseks võib kujutada endast levitamist direktiivi 2001/29 artikli 4 lõike 1 tähenduses, ning küsimusele, kas levitamisoigus võib seetõttu lõppeda selle direktiivi artikli 4 lõike 2 tähenduses. Tal on tekkinud ka küsimus, kas autoriõiguse omaja võib edasimüümise korral olla nimetatud direktiivi artikli 2 alusel nende reprodutseerimistoimingute vastu, mis on vajalikud sellise eksemplari, mille puhul võib levitamisoigus olla lõppenud, seaduslikuks üleandmiseks hilisemate ostjate vahel. Tema hinnangul ei tulene vastus sellele küsimusele ka Euroopa Kohtu praktikast.
- 30 Nendel asjaoludel otsustas Rechtbank Den Haag (Haagi esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas direktiivi [2001/29] artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sõnastuse all „oma teoste originaalide ja koopiate levitamist üldsusele müümise teel või muul viisil“ selle sätte tähenduses mõistetakse ka e-raamatute (st autoriõigusega kaitstud teoste digitaalsete koopiate) piiramata ajaks kasutamiseks kättesaadavaks tegemist vahemaa tagant veebist allalaadimise teel hinna eest, mis hõlmab autoriõiguse omajale makstavat tasu, mis vastab talle kuuluva teose koopia majanduslikule väärtusele?
 2. Kas juhul, kui esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt, lõpeb teose originaali või koopiate levitamise õigus liidus autoriõiguse direktiivi [2001/29] artikli 4 lõike 2 tähenduses, kui nende esmamüük või omandiõiguse muul viisil üleminekuks – mille all tuleb mõista e-raamatute (st autoriõigusega kaitstud raamatute digitaalsete koopiate) piiramata ajaks kasutada andmist vahemaa tagant veebist allalaadimise teel hinna eest, mis hõlmab autoriõiguse omajale makstavat tasu, mis vastab talle kuuluva teose koopia majanduslikule väärtusele – toimub liidus õiguse omaja poolt või tema nõusolekul?
 3. Kas direktiivi [2001/29] artiklit 2 tuleb tõlgendada nii, et sellise seaduslikult omandatud eksemplari, mille suhtes on levitamisoigus lõppenud, üleandmine hilisematele omandajatele hõlmab õigust teha selles sättes nimetatud reprodutseerimistoiminguid, kui reprodutseerimine on teose eksemplaride seaduslikuks kasutamiseks vajalik, ja kui jah, siis milliseid tingimusi selle suhtes kohaldatakse?
 4. Kas direktiivi [2001/29] artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et autoriõiguse omajal ei ole enam õigust keelata sellise seaduslikult omandatud eksemplari, mille suhtes on levitamisoigus lõppenud, hilisemate omandajate vaheliseks omandiõiguse üleminekuks vajalikku reprodutseerimist ja kui jah, siis millised tingimused selle suhtes kehtivad?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 31 Alustuseks tuleb märkida, et ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses on Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule vajalik vastus, mis võimaldaks viimasel poolelioleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada. Nimelt on Euroopa Kohtu ülesanne tõlgendada kõiki liidu õiguse sätteid, mida liikmesriigi kohtud vajavad oma menetluses olevate kohtuasjade lahendamiseks, isegi kui viimased ei ole neid sätteid Euroopa Kohtule esitatud küsimustes otseselt maininud (13. septembri 2016. aasta kohtuotsus Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Selleks võib Euroopa Kohus tuletada liikmesriigi kohtu esitatud teabe ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjenduste hulgast need liidu õiguse aspektid, mida tuleb põhikohtuasja vaidluse eset arvestades tõlgendada (13. septembri 2016. aasta kohtuotsus Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Kuigi käesoleval juhul palub eelotsusetaotluse esitanud kohus esimese küsimusega Euroopa Kohtul sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2001/29 artikli 4 lõike 1 sõnastus „[autorite] teoste originaalide ja koopiate levitam[ne] üldsusele müümise teel või muul viisil“ hõlmab ka „e-raamatute [...] piiramata ajaks kasutamiseks vahemaa tagant kättesaadavaks tegemist veebist allalaadimise teel hinna eest“, ilmneb eelotsusetaotluse põhjendustest, et selle kohtu lahendada olevas vaidluses on tekkinud küsimus, kas e-raamatu veebist allalaadimise teel alaliseks kasutamiseks pakkumine kujutab endast levitamist viidatud artikli 4 lõike 1 tähenduses, või on selle puhul tegemist „üldsusele edastamisega“ selle direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses. Põhikohtuasja vaidluse puhul sõltub vastusest sellele küsimusele, kas sellisele pakkumisele on kohaldatav levitamisoiguse lõppemise reegel, mis on sätestatud direktiivi 2001/29 artikli 4 lõikes 2, või jääb see vastupidi selle reegli kohaldamisalast välja, nagu on seoses üldsusele edastamise õigusega sõnaselgelt sätestatud selle direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikes 3.
- 34 Neid kaalutlusi arvestades tuleb esimene küsimus ümber sõnastada nii, et eelotsusetaotluse esitanud kohus palub sellega sisuliselt selgitada, kas e-raamatu veebist allalaadimise teel alaliseks kasutamiseks pakkumine on hõlmatud mõistega „üldsusele edastamine“ direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, või mõistega „üldsusele levitamine“, mida käsitletakse selle direktiivi artikli 4 lõikes 1.
- 35 Direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikest 1 tuleneb, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sealhulgas nende teoste sellisel viisil üldsusele kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.
- 36 Selle direktiivi artikli 4 lõikes 1 on omakorda ette nähtud, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste originaalide või koopiate levitamist üldsusele müümise teel või muul viisil, kusjuures nimetatud direktiivi artikli 4 lõike 2 kohaselt lõpeb see õigus, kui õiguste omaja poolt või tema nõusolekul toimub liidus kaitstud teose originaali või koopiate esmamüük või muul viisil omandiõiguse üleminek.
- 37 Ei need ega ükski teine direktiivi 2001/29 säte ei võimalda puhtalt nende sõnastuse põhjal kindlaks teha, kas e-raamatu veebist allalaadimise teel alaliseks kasutamiseks pakkumine kujutab endast üldsusele edastamist ehk täpsemalt teose sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb sellele ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal, või levitamistoimingut selle direktiivi tähenduses.

- 38 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvesse võtta mitte ainult selle sõnastust, vaid ka selle konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärgesid, mille osa see säte on, ning vajadusel selle sätte kujunemislugu (vt selle kohta 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus *Acacia ja D'Amato*, C-397/16 ja C-435/16, EU:C:2017:992, punkt 31 ning 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Wightman jt*, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika). Peale selle tuleb liidu õigusakte niivõrd, kui see on võimalik, tõlgendada rahvusvahelist õigust silmas pidades, seda eriti siis, kui asjaomaste õigusnormide eesmärk on just rakendada liidu sõlmitud rahvusvahelist lepingut (7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus *SGAE*, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 35; 13. mai 2015. aasta kohtuotsus *Dimensione Direct Sales ja Labianca*, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 23, ning 19. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Syed*, C-572/17, EU:C:2018:1033, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Esimesena tuleb välja tuua, et nähtuvalt direktiivi 2001/29 põhjendusest 15 on selle direktiivi eesmärk täita teatavaid rahvusvahelisi kohustusi, mis liidul on autoriõiguse lepingu alusel. Sellest järeldub, et käsitletava direktiivi artikli 3 lõikes 1 ja artikli 4 lõikes 1 osutatud mõisteid „üldsusele edastamine“ ja „üldsusele levitamine“ tuleb niivõrd, kui see on võimalik, tõlgendada kooskõlas määratlustega, mis sisalduvad vastavalt autoriõiguse lepingu artiklis 8 ja artikli 6 lõikes 1 (vt selle kohta 17. aprilli 2008. aasta kohtuotsus *Peek & Cloppenburg*, C-456/06, EU:C:2008:232, punkt 31, ning 19. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Syed*, C-572/17, EU:C:2018:1033, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Autoriõiguse lepingu artikli 6 lõikes 1 on levitamiseõigus määratletud kui teoste autorite ainuõigus lubada üldsuse juurdepääsu oma teoste originaalidele ja koopiatele müügi või muu omandiõiguse ülemineku kaudu. Samas ilmneb juba autoriõiguse lepingu artiklite 6 ja 7 kohta tehtud ühisdeklaratsioonide sõnastusest, et väljendid „koopiad“ ning „originaal ja koopiad“, tähendavad nendes artiklites sätestatud levitamiseõiguse ja rentimisõiguse kontekstis üksnes salvestatud koopiaid, mida võib levitada materiaalsete esemetena, nii et kõnealuse artikli 6 lõike 1 alla ei saa kuuluda selliste immateriaalsete teoste nagu e-raamatud levitamine.
- 41 Direktiivi 2001/29 aluseks olnud 10. detsembri 1997. aasta ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (KOM(97) 628 lõplik; edaspidi „direktiivi ettepanek“) seletuskiri on selle kaalutlusega kooskõlas. Selles on nimelt märgitud, et väljend „sealhulgas [autorite] teoste sellisel viisil üldsusele kättesaadavaks tegemi[ne], et isikud pääsevad neile ligi enda valitud kohas ja ajal“, mis on kirjas autoriõiguse lepingu artiklis 8 ja mis on sisuliselt üle võetud direktiivi artikli 3 lõikesse 1, kajastavad Euroopa Ühenduse ja tema liikmesriikide poolt selles küsimuses läbirääkimistel tehtud ettepanekut ja puudutavad „interaktiivset tegevust“.
- 42 Teisena tuleb välja tuua, et selles samas direktiivi ettepaneku seletuskirjas rõhutas Euroopa Komisjon ühtlasi, et see ettepanek „on võimalus järjekindlalt ühtlustada kaitstud sisu elektrooniline levitamine ja füüsiline levitamine ning neid üksteisest selgelt eristada“.
- 43 Komisjon märkis selles kontekstis, et interaktiivne nõudmisel edastamine on intellektuaalomandi uus kasutusviis, mille kohta liikmesriigid arvasid, et see peaks olema hõlmatud õigusega kontrollida üldsusele edastamist, kuid täpsustas samas, et üldiselt valitseb seisukoht, et selline edastamine ei ole hõlmatud levitamiseõigusega, mis on kohaldatav üksnes materiaalsete koopiade levitamisele.
- 44 Samas seletuskirjas lisas komisjon, et väljend teose „üldsusele edastamine“ hõlmab interaktiivseid nõudmisel edastamise toiminguid, ja kinnitas seega, et üldsusele edastamise õigus on asjakohane ka juhul, kui paljudel üldsuse hulka kuuluvatel, omavahel mitteseotud isikutel võib erinevates kohtades ja erineval ajal olla igaühel eraldi ligipääs teosele, mis on teataval veebisaidil üldsusele ligipääsetav, ning ta täpsustas seejuures, et see õigus hõlmab mis tahes muud edastamist peale „materiaalsete koopiade levitamise“, sest materiaalsed koopiad, mida saab ringlusse lasta kehaliste esemetena, kuuluvad levitamiseõiguse alla.

- 45 Sellest samast seletuskirjast ilmneb seega, et direktiivi ettepaneku lähtekohaks oli soov, et teose mis tahes muu üldsusele edastamine peale selle materiaalsete koopiade levitamise ei kuuluks mitte direktiivi 2001/29 artikli 4 lõikes 1 osutatud „üldsusele levitamise“ mõiste alla, vaid mõiste „üldsusele edastamine“ alla selle direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses.
- 46 Kolmandana tuleb märkida, et seda tõlgendust toetab nii selle direktiivi eesmärk, mis on kirjas selle preambulis, kui ka selle direktiivi artikli 3 lõike 1 ja artikli 4 lõike 1 kontekst.
- 47 Direktiivi 2001/29 põhjendustest 2 ja 5 ilmneb nimelt, et see direktiiv on mõeldud looma liidu tasandil üldise ja paindliku raamistiku infoühiskonna arengu toetamiseks ning kohandama ja täiendama olemasolevaid seadusi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kohta, et võtta arvesse tehnoloogia arengut, millest tulenevalt on tekkinud uued kaitstavate objektide kasutusviisid (24. novembri 2011. aasta kohtuotsus *Circul Globus București*, C-283/10, EU:C:2011:772, punkt 38).
- 48 Peale selle ilmneb nimetatud direktiivi põhjendustest 4, 9 ja 10, et selle direktiivi põhieesmärk on kehtestada autoritele kõrgetasemeline kaitse, mis võimaldab neil saada nende teoste kasutamise eest nõuetekohast tasu, eelkõige üldsusele edastamise korral (vt selle kohta 19. novembri 2015. aasta kohtuotsus *SBS Belgium*, C-325/14, EU:C:2015:764, punkt 14 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb mõistet „üldsusele edastamine“ – nagu on rõhutatud direktiivi 2001/29 põhjenduses 23 – käsitada laiemas mõttes, et hõlmata edastamist ka üldsusele, kes ei viibi paigas, kus teost esitatakse, ja seega peaks see hõlmama teose igasugust edastamist või vahendamist üldsusele kaabli või kaablita vahendite, kaasa arvatud ringhäälingu kaudu (vt selle kohta 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus *SGAE*, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 36, ning 13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus *Svensson jt*, C-466/12, EU:C:2014:76, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Direktiivi põhjenduses 25 on lisatud, et õiguste omajatel, keda selle direktiiviga tunnustatakse, on ainuõigus teha nende teosed üldsusele kättesaadavaks interaktiivse nõudmisel edastamise teel, mida iseloomustab asjaolu, et isik võib neile ligi pääseda enda valitud kohas ja enda valitud ajal.
- 51 Peale selle on direktiivi 2001/29 põhjendustes 28 ja 29, mis puudutavad levitamiseõigust, märgitud, et see õigus hõlmab ainuõigust kontrollida „materiaalsetes esemetes sisalduva teose levitamist“ ja et õiguse lõppemise küsimust ei teki teenuste, eelkõige *on-line* teenuste puhul, kusjuures on täpsustatud, et erinevalt CD-ROMist või CD-lt, kus intellektuaalomand on paigutatud materiaalsele kandjale ehk kaubaartiklile, on iga *on-line* teenus tegelikult toiming, milleks tuleb saada luba, kui autoriõiguse või sellega kaasnevad õigused seda nõuavad.
- 52 Neljandana, direktiivi 2001/29 artikli 4 lõikes 1 osutatud levitamiseõiguse tõlgendamine nii, et see õigus on kohaldatav ainult materiaalsele kandjale paigutatud teoste levitamisele, tuleneb ka selle direktiivi artikli 4 lõikest 2, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus ja mis käsitleb selle õiguse lõppemist, sest Euroopa Kohus on nimelt otsustanud, et kui liidu seadusandja kasutas selle direktiivi põhjenduses 28 sõnu „materiaalne ese“ ja „nimetatud objekt“, siis soovis ta anda autoritele kontrolli iga nende intellektuaalset loomingu sisaldava materiaalse eseme esmamüügi üle liidus (22. jaanuari 2015. aasta kohtuotsus *Art & Allposters International*, C-419/13, EU:C:2015:27, punkt 37).
- 53 Euroopa Kohus on küll otsustanud – nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus – seoses arvutiprogrammide koopiade levitamiseõiguse lõppemisega, mida reguleerib direktiivi 2009/24 artikli 4 lõige 2, et sellest sättest ei tulene, et levitamiseõiguse lõppemine oleks piiratud materiaalsele andmekandjale salvestatud arvutiprogrammide koopiatega, vaid tuleb asuda vastupidisele seisukohale, et kuivõrd kõnealusel sättes on ühegi muu täpsustuseta viidatud „arvutiprogrammi koopia [...] müügile“, ei tee see koopiatel vahet olenevalt sellest, kas need on materiaalses või immateriaalses vormis (3. juuli 2012. aasta kohtuotsus *UsedSoft*, C-128/11, EU:C:2012:407, punkt 55).

- 54 Sellegipoollest tuleb nõustuda sellega, mida õigesti märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus ja mida rõhutas kohtujurist oma ettepaneku punktis 67 – e-raamat ei ole arvutiprogramm, mistõttu direktiivi 2009/24 erinormid ei ole kohaldatavad.
- 55 Sellega seoses tuleb ühest küljest märkida sama moodi, nagu Euroopa Kohus 3. juuli 2012. aasta kohtuotsuse *UsedSoft* (C-128/11, EU:C:2012:407) punktides 51 ja 56 sõnaselgelt täpsustas, et direktiiv 2009/24, mis reguleerib konkreetselt arvutiprogrammide õiguskaitsset, on direktiivi 2001/29 suhtes *lex specialis*. Direktiivi 2009/24 asjakohastest sätetest ilmneb aga selgelt liidu seadusandja tahe samastada nimetatud direktiiviga ette nähtud kaitse kohaldamisel arvutiprogrammi materiaalne ja immateriaalne koopia, mistõttu puudutab direktiivi 2009/24 artikli 4 lõikes 2 ette nähtud levitamiseõiguse lõppemine kõiki nimetatud koopiaid (vt selle kohta 3. juuli 2012. aasta kohtuotsus *UsedSoft*, C-128/11, EU:C:2012:407, punktid 58 ja 59).
- 56 Direktiivi 2001/29 vastuvõtmisel seevastu ei soovinud liidu seadusandja, et kaitstud teoste materiaalne ja immateriaalne koopia oleksid selle direktiivi asjakohaste sätete kohaldamisel samastatud. Nagu märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 42, tuleneb nimelt selle direktiivi ettevalmistavatest materjalidest, et sooviti teha selget vahet kaitstud sisu elektroonilisel levitamisel ja materiaalsel levitamisel.
- 57 Teisest küljest märkis Euroopa Kohus 3. juuli 2012. aasta kohtuotsuse *UsedSoft* (C-128/11, EU:C:2012:407) punktis 61, et majanduslikust aspektist on arvutiprogrammi müük materiaalsel andmekandjal ja arvutiprogrammi müük veebist allalaadimise teel sarnased, sest *on-line* edastamine on materiaalse andmekandja üleandmisega funktsionaalselt samaväärne, nii et direktiivi 2009/24 artikli 4 lõike 2 tõlgendus koostoimes võrdse kohtlemise põhimõttega toetab nende kahe edastamisviisi sarnast kohtlemist.
- 58 Sellele vaatamata ei saa asuda seisukohale, et raamatu pakkumine materiaalsel andmekandjal on majanduslikult ja funktsionaalselt samaväärne e-raamatu pakkumisega. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 89, ei saa immateriaalsed digikoopiad erinevalt materiaalsel andmekandjal olevatest raamatutest kasutamisel kuluda ning seega asendavad kasutatud koopiad uusi eksemplare ideaalselt. Peale selle ei ole selliste koopiade jagamiseks tarvis lisapingutust ega -kulu, mistõttu võib selliste kasutatud teoste paralleelturg õiguste omajate huvi saada oma teoste eest asjakohast tasu kahjustada palju enam kui materiaalsete kasutatud esemete turg, minnes vastuollu käesoleva kohtuotsuse punktis 48 mainitud eesmärgiga.
- 59 Isegi juhul, kui e-raamatut tuleks pidada kompleksseks esemeks (vt 23. jaanuari 2014. aasta kohtuotsus *Nintendo jt*, C-355/12, EU:C:2014:25, punkt 23), mis hõlmab nii kaitstud teost kui ka arvutiprogrammi, mis on kaitstav direktiiviga 2009/24, tuleb asuda seisukohale, et niisugune programm üksnes täiendab sellises raamatus sisalduvat teost. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 67, kaitstakse e-raamatut just selle sisu tõttu, mida tuleb seega pidada selle peamiseks osaks, mistõttu asjaolu, et arvutiprogramm võib olla e-raamatu osa, tehes võimalikuks selle raamatu lugemise, ei saa kaasa tuua selliste erinormide kohaldatavaks muutumist.
- 60 Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob veel esile, et e-raamatu pakkumine ei vasta sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, Euroopa Kohtu poolt sõnastatud tingimustele, mille korral saaks selle kvalifitseerida üldsusele edastamiseks direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses. Täpsemalt märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks, et kui lugemisklubi platvormil müügiks pakutava e-raamatu teosena kaitstud sisu ennast ei edastata, siis ei saa olla tegemist edastamise toiminguga. Teiseks leiab ta, et puudu on ka üldsus, sest e-raamat tehakse kättesaadavaks ainult ühele lugemisklubi liikmele.

- 61 Selles küsimuses tuleneb direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikest 1, et mõistes „üldsusele edastamine“ on seostatud kaks kumulatiivset koostisosa, nimelt teose edastamise toiming ja teose edastamine üldsusele (14. juuni 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 62 Mis puudutab esiteks küsimust, kas niisuguse e-raamatu pakkumine, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kujutab endast edastamistoimingut direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, siis olgu öeldud, et nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 49, hõlmab mõiste „üldsusele edastamine“ viimati nimetatud sätte tähenduses teose igasugust edastamist või vahendamist kaabli või kaablita vahendite kaudu üldsusele, kes ei viibi paigas, kust teost edastatakse.
- 63 Lisaks on Euroopa Kohus otsustanud seoses samas sättes sisalduva mõistega „üldsusele kättesaadavaks tegemine“, mis on laiem, „üldsusele edastamise“ mõiste osa, et selleks, et toimingut saaks pidada üldsusele kättesaadavaks tegemiseks, peab see toiming vastama ühtaegu kahele selles sättes nimetatud tingimusele, nimelt võimaldama üldsusele ligipääsu asjaomasele kaitstud objektile enda valitud kohas ja enda valitud ajal (vt selle kohta 26. märtsi 2015. aasta kohtuotsus C More Entertainment, C-279/13, EU:C:2015:199, punktid 24 ja 25), ilma et oleks oluline, kas isikud, kes moodustavad üldsuse, seda võimalust kasutavad või mitte (vt selle kohta 14. juuni 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 64 Mis täpsemalt puudutab teose või kaitstud objekti sellist üldsusele kättesaadavaks tegemist, et igaüks saaks sellele ligipääsu enda valitud kohas ja enda valitud ajal, siis direktiivi ettepaneku seletuskirjast ilmneb, et „otsustav toiming seisneb teose üldsusele kättesaadavaks tegemises ehk seega selle üldsusele ligipääsetaval saidil pakkumises, mis eelneb tegelikule nõudmisel edastamise etapile“, ja et „[o]luline ei ole, kas isik on teose tegelikult alla laadinud või mitte.“
- 65 Käesoleval juhul on selge, et Tom Kabinet teeb asjaomased teosed kättesaadavaks kõigile isikutele, kes registreerivad end lugemisklubi veebisaidil; neil isikutel on võimalik sinna ligi pääseda enda valitud kohas ja enda valitud ajal, mistõttu tuleb sellise teenuse pakkumist pidada teose edastamiseks direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, ilma et oleks vaja, et need isikud seda võimalust kasutaks, laadides e-raamatu sellelt veebisaidilt tegelikult alla.
- 66 Teiseks, selleks et tegemist oleks „üldsusele edastamisega“ nimetatud sätte tähenduses, peavad kaitstud teosed olema tegelikult üldsusele edastatud (vt selle kohta 14. juuni 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika), kusjuures see edastamine peab olema suunatud määramata hulgale potentsiaalsetele adressaatidele (7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 67 Direktiivi ettepaneku seletuskirjast ilmneb aga samuti, et esiteks – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 44 – on üldsusele edastamine asjasse puutuv ka juhul, kui paljudel üldsuse hulka kuuluvatel omavahel mitteseotud isikutel võib erinevates kohtades ja erineval ajal olla igaühel eraldi ligipääs teosele, mis on teataval veebisaidil üldsusele ligipääsetav, ja teiseks koosneb üldsus selle üksikutest liikmetest.
- 68 Sellega seoses on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus täpsustada esiteks, et mõistel „üldsus“ on teatav alammäär, mis välistab selle mõiste alt liiga väikese isikute arvu, ja teiseks, et arvesse tuleb võtta kogumõju, mis tuleneb kaitstud teose allalaadimise teel kättesaadavaks tegemisest potentsiaalsetele adressaatidele. Seega tuleb eelkõige arvesse võtta nii nende isikute arvu, kellele sama teos on üheaegselt kättesaadav, kui ka seda, mitmele neist on see teos üksteise järel kättesaadav (vt selle kohta 14. juuni 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 69 Võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktis 65 rõhutatud asjaolu, et kõik huvitatud isikud võivad saada lugemisklubi liikmeks, ning samuti asjaolu, et selle klubi platvormil puudub tehniline meede, mis võimaldaks tagada, et ajavahemikul, mil teose kasutajal on teosele tegelik ligipääs, oleks võimalik alla laadida ainult üks koopia sellest teosest, ja et pärast selle ajavahemiku lõppemist ei saaks teose alla laadinud kasutaja seda enam kasutada (vt analoogia alusel 10. novembri 2016. aasta kohtuotsus Vereniging Openbare Bibliotheken, C-174/15, EU:C:2016:856), tuleb käesoleval juhul asuda seisukohale, et nende isikute arv, kes võivad selle platvormi kaudu samale teosele üheaegselt või järjestikku ligi pääseda, on suur. Seetõttu, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kõiki asjasse puutuvaid tegureid hõlmav kontroll seda kinnitab, tuleb kõnealust teost käsitada üldsusele edastatuna direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses.
- 70 Viimasena olgu lisatud, et Euroopa Kohus on otsustanud, et üldsusele edastamiseks kvalifitseerimiseks peab kaitstud teose edastamine toimuma senikasutatust erineva tehnilise vahendi abil või olema suunatud uuele üldsusele, see tähendab üldsusele, kellega autoriõiguse omaja oma teose algseks üldsusele edastamiseks luba andes ei arvestanud (14. juuni 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 71 Kuna käesoleval juhul kaasneb e-raamatu kättesaadavaks tegemisega üldjuhul – nagu märkisid NUV ja GAU – kasutuslitsents, mis annab selle e-raamatu alla laadinud kasutajale ainult õiguse seda raamatut oma seadmest lugeda, tuleb asuda seisukohale, et selline edastamine, millega tegeleb Tom Kabinet, on suunatud üldsusele, kellega autoriõiguse omaja ei ole arvestanud, ja seega uuele üldsusele käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis viidatud kohtupraktika tähenduses.
- 72 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et e-raamatu veebist allalaadimise teel üldsusele alaliseks kasutamiseks pakkumine on hõlmatud mõistega „üldsusele edastamine“ ja täpsemalt mõistega „[autorite] teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemine, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal“ direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses.

Teine, kolmas ja neljas küsimus

- 73 Arvestades esimesele küsimusele antud vastust, ei ole teisele, kolmandale ja neljandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 74 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

E-raamatu veebist allalaadimise teel üldsusele alaliseks kasutamiseks pakkumine on hõlmatud mõistega „üldsusele edastamine“ ja täpsemalt mõistega „[autorite] teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemine, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 3 lõike 1 tähenduses.

Allkirjad